

ชื่อวิทยานิพนธ์ การมีส่วนร่วมในโครงการศูนย์ส่งเสริมและผลิตพันธุ์ข้าวชุมชนของเกษตรกร
จังหวัดสมุทรปราการ

ผู้วิจัย นายชยยุทธ บัวโต **ปริญญา** เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต (ส่งเสริมการเกษตร)

อาจารย์ที่ปรึกษา (1) รองศาสตราจารย์ ดร.เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ (2) รองศาสตราจารย์

ดร.พรทิพย์ อุคมสิน **ปีการศึกษา** 2549

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) สภาพทางเศรษฐกิจและสังคมบางประการของเกษตรกรในโครงการศูนย์ส่งเสริมและผลิตพันธุ์ข้าวชุมชน (2) การมีส่วนร่วมของเกษตรกรในโครงการฯ (3) ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรในโครงการฯ

ประชากรที่ศึกษา ได้แก่ เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการศูนย์ส่งเสริมและผลิตพันธุ์ข้าวชุมชนอำเภอบางบ่อ และกิ่งอำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 8 ศูนย์ มีเกษตรกร จำนวน 160 ราย เก็บข้อมูลจากเกษตรกรทุกราย โดยไม่มีการสุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติในการวิเคราะห์ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าน้ำหนักเฉลี่ย

ผลการวิจัยพบว่า (1) เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 52.22 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษา มีจำนวนสมาชิกครัวเรือนเฉลี่ย 4.38 คน เกษตรกรส่วนใหญ่กู้เงินจากศูนย์ฯ ข้าวชุมชน รองลงมาจากกองทุนหมู่บ้าน และธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรมีประสบการณ์ทำนาเฉลี่ย 36.80 ปี ส่วนใหญ่มีพื้นที่นาโดยการเช่าเฉลี่ย 25.80 ไร่ และพื้นที่นาของตนเองเฉลี่ย 2.16 ไร่ มีแรงงานภาคเกษตรเฉลี่ย 2.32 คน แรงงานนอกภาคเกษตรเฉลี่ย 0.94 คนในปี 2549 เกษตรกรมีรายได้ภาคเกษตรเฉลี่ย 190,758.75 บาท รายได้นอกภาคเกษตรเฉลี่ย 124,300.75 บาท และรายได้รวมเฉลี่ย 231,340.12 บาท ส่วนรายจ่ายภาคเกษตรเฉลี่ย 48,290.12 บาท รายจ่ายด้านบริโภคครัวเรือนเฉลี่ย 55,258.12 บาท และรายจ่ายรวมเฉลี่ย 57,423.14 บาท (2) ในภาพรวม ทั้ง 4 ขั้นตอน เกษตรกรมีส่วนร่วมในโครงการฯ ในระดับค่อนข้างมาก โดยเกษตรกรมีส่วนร่วมดำเนินกิจกรรมโครงการฯ ในระดับปานกลาง ในขณะที่เกษตรกรมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์จากโครงการฯ ในระดับค่อนข้างมาก และเกษตรกรมีส่วนร่วมตรวจสอบ ติดตามและประเมินผลในระดับปานกลาง (3) เกษตรกรส่วนใหญ่รับข่าวสารเกี่ยวกับโครงการฯ จากเจ้าหน้าที่ของรัฐและเพื่อนบ้าน เกษตรกรมีการติดต่อสื่อสารในโครงการฯ เป็นครั้งคราว โดยมีการติดต่อกับเกษตรกรตำบลอย่างสม่ำเสมอ ได้รับการสนับสนุนปัจจัยการผลิตและการดำเนินโครงการฯ ด้านต่าง ๆ จากโครงการฯ (4) เกษตรกรประมาณ 1 ใน 4 มีปัญหาด้านการดำเนินการศูนย์ฯ ได้แก่ การได้รับปัจจัยการผลิตของทางราชการล่าช้า และปัญหาการป้องกันและกำจัดศัตรูพืชแบบผสมผสานตามกระบวนการ โรงเรียนเกษตรกร

คำสำคัญ การมีส่วนร่วมโครงการศูนย์ส่งเสริมและผลิตพันธุ์ข้าวชุมชน จังหวัดสมุทรปราการ

Thesis title: Participation in the Community Rice Center Project of the Farmers in Samut Prakan Province

Researcher : Mr. Yongyuth Buato; **Degree :** Master Degree of Agriculture

(Agricultural Extension); **Thesis advisers :** (1) Dr. Benchamas Yooprasert, Associate; Professor

(2) Dr. Porntip Udomsin, Associate; Professor; **Academic year:** 2006

ABSTRACT

The objectives of this research were to study (1) some socioeconomic aspects of farmers in the project area (2) farmers' participation in the project area and (3) these farmers' problems .

The populations used in this study were the farmers participating in the Community Rice Center Project in Bangbo district and Bang Sao Thong sub-district in Samut Prakan Province. There were 8 centers and 240 farmers which 160 farmers were sampled as sample size for collecting relevant agricultural data through structural interview form. Statistical parameters used were frequency, percentage, means, minimum, maximum, and standard deviation

Findings were that (1) most of the respondents were male with their age-average of 52.22 years old and family household size of 4.38. Also, most of them borrowed the money from the Community Rice Centers and Bank for Agriculture and Agricultural Cooperatives They have grown rice for 36.80 years and most of them occupied their area by hiring at 25.80 rai in average and did have it by their own at 2.16 rai in average. There were 2.32 people for agricultural labor and 0.94 people for non-agricultural labor. Their income from agricultural sector was as high as 190,758.75 baht in average whereas that of non-agricultural sector was at 124,300.75 baht in average Grand total of average income was then 231,340.12 baht. However, Costs of agricultural sector, household consumption, and grand total in average were as high as 48,290.12 baht, 55,258.12 baht and 57,423.14 baht respectively. (2) In general of 4 steps, quite a number of the farmers in the project area did participate in the project in that more or less of them participated in implementing the project's activities whereas most of those receiving benefits from the project participated. Also, at 50 % of the respondents participated in the project for monitoring and evaluation. (3) Most of the respondents received project's information from government authorities and their neighbors. They did contact with other farmers in the project area from time to time ; however, they constantly contacted the local authorities in the project area to gain support for production inputs and various implementation facilities from the project. (4) a quarter of farmers faced some problems with the Center's implementation in that they received the inputs from the government sector quite late and they could not address their pest problem according to integrated pest management based on Farmer Field School process.

Keywords: Participation , Community Rice Center Project , Samut Prakan Province